

Vastaus kirjalliseen kysymykseen puronvarsiluonnon suojelusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jenni Pitkon / vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 433/2019 vp:

Miten varmistetaan, että erityisesti puronvarsiluonnon suojelu ei heikkene nykyisestä, mikäli Metsäkeskuksen tietokantojen tietohuollon yhteydessä tietokannasta katoaa suojelumerkintöjä

ja

miten huolehditaan siitä, että metsälain 10 §:n mukainen suojelu toteutuu muissakin sellaisissa kohteissa, jotka eivät ole listattuna Metsäkeskuksen tietokannoissa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Metsävaratiedon kehittäminen ja tarkentuva luontotieto luovat entistä parempia mahdollisuuksia huolehtia metsäluonnon monimuotoisuudesta sekä metsäluonnon erityisen arvokkaista elinympäristöistä. Puronvarsiluontoa suojellaan sekä vapaaehtoisin että metsälain (1093/1996) keinoin. Kuten on todettu kirjalliseen kysymykseen annetussa vastauksessa aikaisemmin (KKV 272/2019 vp), tulee metsälain 10 § -kohde turvata aina riippumatta siitä, onko se kirjattu Suomen metsäkeskuksen aineistoon. Yksikään kriteerit täyttävä kohde ei ole lain suojelun ulkopuolella.

Metsälain 10 §:n noudattamista valvotaan metsänkäyttöilmoituksien avulla. Metsänomistajan on huolehdittava siitä, että kaikista hakkuista tehdään metsänkäyttöilmoitus Metsäkeskukselle vähintään 10 päivää ennen hakkuuta. Ilmoituksen laatii yleensä leimikon suunnittelija tai puunostaja. Metsälain 10 §:n tarkoittamissa elinympäristöissä metsänkäyttöilmoitus on tehtävä kaikista metsätalouden toimenpiteistä, ei ainoastaan hakkuista.

Käytännön metsätaloustoiminnassa Metsäkeskuksen ylläpitämä paikkatietoaineisto on keskeinen tietolähde, jonka avulla metsälain 10 § -kohteiden eli erityisen arvokkaiden elinympäristöjen olemassaoloista ja sijainnista saadaan tieto käyttöön jo toimenpiteiden suunnitteluvaiheessa. Tällöin toimet voidaan alusta alkaen suunnitella suojelun vaatimusten mukaisiksi tai luopua kyseisellä kohteella toimenpiteestä kokonaan. Jos Metsäkeskukselle on toimitettu metsänkäyttöilmoitus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee Metsäkeskuksen tiedossa oleva metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö, on Metsäkeskuksen metsälain 7 a §:n mukaisesti ilmoitettava tästä välittömästi maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuuoikeuden haltijalle.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 433/2019 vp

Metsänomistajalla sekä toimijoilla on aina vastuu toteuttamiensa metsätaloustoimien lainmukaisuudesta. Metsätaloustoimia suunniteltaessa ja niitä toteutettaessa 10 §:n kohteet on suojeltava myös silloin, kun merkintää kartoilla niistä ei ole. Metsälakiin on sisällytetty 14 c §, joka koskee ennakkotietoa erityisen tärkeästä elinympäristöstä. Pykälän mukaan maanomistaja tai hänen valtuuttamansa metsänhakkuu oikeuden haltija voi hakea ennen hakkuuta tai muuta metsän käsittelyä Metsäkeskukselta metsänkäyttöilmoitukseen liittyvän ennakkotiedon siitä, onko esitetty kohde 10 §:n erityisen tärkeä elinympäristö. Tällä pyritään ehkäisemään tahatonta metsälakikohteiden hakkuuta.

Metsäkeskuksen paikatietoaineistossa on metsälain erityisen arvokkaiden elinympäristöjen lisäksi merkitty myös muita arvokkaita pienialaisia elinympäristöjä. Nämä muut arvokkaat elinympäristöt ovat kohteita, joissa on monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä, mutta jotka eivät kuitenkaan täytä metsä- tai luonnonsuojelulain (1096/1996) vaatimuksia. Metsälakikohteiden tietohuollon yhteydessä osa metsälakikohdemerkinnän menettäneistä kohteista on siirtynyt muuksi arvokkaaksi elinympäristöksi. Muiden arvokkaiden elinympäristöjen huomioimista metsätalouden toimenpiteissä on pyritty edistämään tuomalla tiedot metsänomistajan katsottaviksi Metsään.fi-palveluun. Tiedot näkyvät palvelussa myös toimijalle, mikäli metsänomistaja on antanut toimijalle oikeuden tietojen selailuun. Metsäkeskus ei Metsään.fi-palvelun toimenpide-ehdotuksessa esitä hakkuuta muille arvokkaille elinympäristöille. Kohteiden käsittelyn ja säilyttämisen periaatteet on kirjattu puukaupan osapuolien käyttämän metsäsertifioinnin vaatimuksiin. Mikäli kohteella on merkintä ”muu arvokas elinympäristö”, arvioidaan metsänkäyttöilmoitusten valvonnassa kohteen ominaispiirteitä ja tietokannassa olevan tiedon laatua, minkä perusteella ratkaistaan, tarkastetaanko kohde maastossa. Mikäli kohde päätetään tarkistaa maastossa, Metsäkeskus lähettää tästä tiedon maanomistajalle ja hakkuu oikeuden haltijalle.

Tietohuollossa tehtyihin muutoksiin on ollut metsälain arvioinnin tehneen työryhmän ja Metsäkeskuksen selvityksen mukaan kolme keskeistä syytä: 1) Kohde tai sen status, pinta-ala tms. on ollut alun perinkin väärä. 2) Status on muuttunut (siirtynyt luonnonsuojelualueeksi, muu kaavamuuotos tai hävinnyt hakkuussa). 3) Kohde ei täytä metsälain muutoksen takia enää pienialaisuuden tai vähämerkityksellisyyden kriteereitä. Näistä kaksi ensimmäistä syytä liittyvät tietohuoltoon, kolmas syy liittyy vuoden 2014 lakimuutokseen. Metsälakikohteita ei ole poistunut tietokannasta perusteetta, sillä kaikkiin muutoksiin ja poistoihin on ollut jokin edellä mainittu syy. Metsäkeskuksen tietohuoltotyössä tietokannasta ei ole siis poistettu kohteita, jotka ovat voimassa olevan metsälain tarkoittamia erityisen arvokkaita elinympäristöjä.

Metsäkeskus panostaa monimuotoisuustiedon lisäämiseen. Tavoitteena on tarkentaa luontotietoa ja myös aktiivisesti täydentää aineistoa uusilla metsälain 10 § -kohteilla. Ajantasainen ja laadukas luontotieto on luonnonhoidon perusta. Tiedon avulla luontoarvot voidaan huomioida ja säästää nykyistä paremmin. Metsäkeskuksen tietokantojen tietohuollon lähtökohtana oli parantaa luontotietoa ja sen tarkkuutta sekä luotettavuutta myös metsälain valvonnassa. Satelliittiseurannan ja uuden tarkastusmenettelyn avulla Metsäkeskus voi valvoa entistä tehokkaammin metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymistä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 433/2019 vp

Niin puronvarsikohteissa kuin muissakin erityisen tärkeissä elinympäristöissä monimuotoisuutta turvataan metsälailla. Talousmetsien luonnonhoitoon metsänomistajia kannustetaan monin tavoin neuvonnalla ja metsänhoitosuosituksilla. Laajempia vapaaehtoisuuteen perustuvia monimuotoisuutta turvaavia sekä luonnonhoidollisia toimia rahoitetaan metsätalouden ympäristötuelle. Arvokkaita alueita on mahdollista saada myös määräaikaiseen tai pysyvään suojeluun. On tärkeää, että neuvontaan, koulutukseen ja myös vapaaehtoisen sekä lain edellyttämän suojelun rahoittamiseen on riittävät resurssit.

Helsingissä 8.1.2020

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä